

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Pf.IV.20.432/2013/3. szám

A Szegedi Ítéltábla a dr. Kardos Gyula ügyvéd által képviselt **(I.rendű felperes neve, címe)** alatti lakos I. rendű és **(II.rendű felperes neve, címe)** alatti lakos II. rendű felpereseknek, - a **(felszámolószervezet, felszámolóbiztos neve, címe)** által meghatalmazott Dr. Mrázik Mária Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Mrázik Mária ügyvéd) által képviselt **(alperes neve "f.a.", címe)** alatti székhelyű alperes ellen megállapítás iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2013. április 15. napján kelt 15.P.20.146/2013/3. számú ítélete ellen az alperes 5. sorszámon előterjesztett fellebbezésére tekintettel lefolytatott másodfokú eljárásban - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Í T É L E T E T :

Az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, fizessen meg az I. és II. rendű felperesnek 15 napon belül személyenként 20.000,-(Húszezer) Ft másodfokú eljárási költséget.

Kötelezi az alperest, fizessen meg az államnak külön felhívásra 48.000,-(Negyvennyolcezer) Ft le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I N D O K O L Á S :

Az I. rendű felperes 2010. május 28. napján N°1... számon névre szóló takarékbetétkönyvet nyitott az alperesi takarékszövetkezetnél 7.200.000,-Ft betét elhelyezésével, 1 éves ismétlődő lekötéssel, évi 3,5 %-os fix kamat kikötés mellett. A névre szóló takarékbetétkönyv 10. oldalának 16. pontja szerint fennáll az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) 1996. évi CXII. törvény szerinti helytállási kötelezettsége. A takarékbetétkönyv első oldalára kézírással bejegyzésre került a „nagyösszegű részjegy” felirat, a harmadik oldalon pedig, „A jelen szerződés tárgyát képező betét a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. sz. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű bélyegző lenyomat olvasható. A betétkönyvből tőkeösszeg kivételére nem került sor, és a megnyitás óta I. rendű felperes kamatot sem vett ki abból.

A II. rendű felperes (I. rendű felperes fia) 2006. január 16-án N° 2... számon

nyitott ugyancsak névre szóló fenntartásos takarékbetétkönyvet az alperesnél, az elhelyezett betét összege 10.000.000,-Ft volt, 1 éves ismétlődő lekötési idővel, 3,5 % évi fix kamat kikötés mellett. A II. rendű felperes nevére kiállított okiraton az I. rendű felperes esetében fent idézett feljegyzésekkel szó szerint egyező bejegyzések találhatók. A II. rendű felperes részéről tőkeösszeget érintő kivételre nem került sor, tőkeösszeg utáni ügyleti kamatot 2008. január 17. és 2010. május 31. között három alkalommal vett fel. Az elhelyezett betétösszeghez képest a felvett kamatok összege megfelelt a takarékbetétkönyvben kikötött évi 3,5 %-os kamatkikötésnek.

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete 2011. június 28. napján meghozott JÉ-I/B-350/2011. számú határozatával felügyeleti intézkedést alkalmazott az alperessel szemben, majd 2012. június 1. napján kelt H-JÉ-I-1277/2012. számú határozatával az alperes tevékenységi engedélyét visszavonta. Ez alapján a Kecskeméti Törvényszék Cégbírósága 03-02-000282/157. számú végzésével 2012. június 1. napjával elrendelte az alperes végelszámolását.

A felperesek írásban kérték a végelszámolót a két betéti összeg hitelezői igényként történő nyilvántartásba vételére és az Országos Betétbiztosítási Alap felé történő intézkedés megtételére.

Az alperes a kérelmeket azzal utasította vissza, hogy ilyen számú takarékbetétkönyveket nem tart nyilván, a felperesek szövetkezeti tagok, és a takarékbetétkönyvekben elhelyezett összegek részjegynek minősülnek, így azokért nem áll fenn az OBA helytállási kötelezettsége. A takarékbetétkönyv, a „nagyösszegű részjegy” megjelöléssel ellátott betéti okirat alkalmas a tagsági jogviszony igazolására, és arra, hogy a felpereseket a takarékszövetkezet tagjai között nyilvántartsa.

A Fővárosi Törvényszék 27.Fpk.01-12-011187/3. számú végzésével utóbb elrendelte az alperes felszámolását, melynek kezdő időpontja 2012. október 12. napja.

A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy a fenti időpontokban és számokon kiállított takarékbetétkönyv belső oldalára ismeretlen személy által, ismeretlen időpontban, hozzájárulásuk nélkül bejegyzett „nagyösszegű részjegy” és „A jelen szerződés tárgyát képező betét a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény alapján nincs biztosítva” szövegű kikötések érvénytelenek. Kérték annak megállapítását is, hogy az általuk alperesnél elhelyezett összegek takarékbetétnak minősülnek, azokra a takarékbetét-szerződés szabályai vonatkoznak. Sérelmezték, hogy az alperes egyoldalú jognyilatkozattal minősítette át a takarékbetét-szerződéseket részjeggyé, és zárta ki ezzel a takarékbetéteket a betétbiztosítási rendszerből. Hangsúlyozták, hogy soha nem fordultak tagfelvételi kérelemmel a takarékszövetkezethez, tagfelvételükre nem került sor, ezzel kapcsolatban semmilyen okiratot nem kaptak.

Az alperes ellenkérelme a felperesek keresetének elutasítására irányult. Mindkét felperes vonatkozásában állította, hogy nem takarékbetét elhelyezésére került sor, hanem felperesek nagyösszegű részjegyet jegyeztek, melynek megtestesítését szolgálta a takarékbetétkönyvi formában kiállított okirat. A betétkönyv 4.-7. oldalain

lévő bejegyzések szerint évente osztalék címén került sor kifizetésekre. Nem vitatta, hogy felperesek esetében tagfelvételi szándékot tükröző belépési nyilatkozat és ezt kedvezően elbíráló igazgatósági határozat az alperesi iratok között nem lehet fel, azonban állította, hogy a felperesek ennek ellenére az alperes tagjaiként a tagnyilvántartásban szerepelnek. Előadta, hogy a felperesek, mint tagok részére küldöttgyűlési meghívót hirdetmény útján közölt, a részjegy jegyzés pedig a belépési nyilatkozat benyújtásával egyidejűleg történt meg, a betét elhelyezéskor aláírt pénztárbizonylatok is ezt támasztják alá. Az alperes 2006. és 2010. évek között több alkalommal határozott küldöttgyűlésén osztalék kifizetésről, II. rendű felperes esetében ilyen kifizetésre 3 alkalommal került sor. Végül kiemelte, hogy nem tiltja jogszabály, hogy a takarékbetétkönyvet a felek más célra is felhasználják, ez esetben részjegy-okmányként, melynek alakiságát kógens jogszabályi rendelkezés nem határozza meg.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a kereseti kérelemnek helyt adva mindkét felperes esetében megállapította, hogy takarékbetét-szerződések jöttek létre, és a takarékbetétkönyvek 3. oldalán található bélyegzővel elhelyezett szövegezésű kikötés érvénytelen. Az elsőfokú bíróság a megállapítási kereset érvényesítését azon felperesi érdekre tekintettel találta lehetségesnek, hogy a felszámolás alá került alperesnél kedvezőbb hitelezői igény besorolásra legyen mód, illetve lehetővé váljon az OBA-tól a kártalanítás igénylése. Ehhez képest döntő jelentősége van annak, hogy a peres felek között milyen tartalmú megállapodás jött létre. A bíróság a Pp. 123. §-a szerinti megállapítási kereset előterjesztésére a felperesek jogvédett érdekét, ezáltal az ilyen típusú perindítás eljárásjogi feltételeinek fennálltát a fenti indokokkal állapította meg.

A szerződéskötés kapcsán tett szerződési nyilatkozatok Ptk. 207. § (1) bekezdése szerinti értelmezésével megállapította, hogy az okirati bizonyítékok és a perbeli tényállás arra a jogkövetkeztetésre ad lehetőséget, hogy a perbeli két jogviszony hitelviszonyt keletkeztető takarékbetét-szerződés.

A bíróság a szövetkezetekről szóló 2006. évi X. törvény (Sztv.) vonatkozó szabályaira utalva hangsúlyozta, a szövetkezeti taggá válás jogszabály által előírt kógens feltételeinek fennálltát az alperes a ráháruló bizonyítási kötelezettség ellenére hitelt érdemlő bizonyítékokkal nem tudta alátámasztani. Tagsági jogviszony létrejöttére vonatkozó okiratokat (tagfelvételi kérelem, igazgatósági határozat, tagnyilvántartás) csatolására a felperesek vonatkozásában nem került sor. A bíróság hangsúlyozta, hogy az irányadó bírói gyakorlat szerint a törvényi szabályozás kifejezett döntést igényel a tagfelvétel ügyében, ráutaló magatartással tagsági viszony nem hozható létre. A perben becsatolt, alperes által kiállított okiratról a bíróság ezzel szemben megállapíthatónak találta, hogy az a Ptk. 533. § (1) bekezdésében írt takarékbetét-szerződés lényeges tartalmi elemeit magában foglalja.

Külön kitért arra is, hogy a laikus, pénzügyi ismeretekkel nem rendelkező felperesektől nem volt elvárható, hogy a takarékbetétkönyv kiállításakor és kezelésekor észleljék, hogy

abban olyan bejegyzések is találhatók, melyek a takarékbetétkönyvi jelleg megváltoztatását célozzák. Ezek a bejegyzések nem alkalmasak arra, hogy a takarékszövetkezettel, mint pénzüintézet a bizalmi elv alapján létrehozott jogviszony lényegi megváltoztatását eredményezzék. A bíróság a Ptk. 4. § (1) bekezdésére is utalva a jóhiszeműség és a tisztességes joggyakorlás polgári jogi alapelvét sértőnek ítélte azt, hogy az alperes egyoldalú intézkedés útján felvezetett kikötésekkel a takarékbetétkönyvet más jogviszony létrehozására kívánta felhasználni.

Az ítélet ellen az alperes terjesztett elő fellebbezést, kérve annak megváltoztatását és a kereset elutasítását. Az elsőfokú bíróság által felperesek vonatkozásában megállapított tényállást nem vitatta, állította ugyanakkor, hogy abból a bíróság helytelen jogkövetkeztetést vont le. Változatlan álláspontja szerint az alperesi takarékszövetkezet tagnyilvántartásába a felperesek bevezetésre kerültek. A tagsági jogviszony létrejöttének körülményeit ugyanakkor a felszámolónak utólag már nem volt módja felülvizsgálni, mivel az erre vonatkozó alapiratok már nem fellelhetők. A felperesek részére teljesített kifizetések jogcíme a felperesek számára is egyértelműen bizonyította, hogy tagsági jogviszonnyal rendelkeznek, és ez ellen az évek során kifogással nem éltek. Hangsúlyozta, abban az esetben, ha a felperesek tagsági jogviszonyának létrejötte nem lenne megállapítható, ez a körülmény önmagában még nem ad lehetőséget arra, hogy a bíróság takarékbetét-szerződéssé minősítse a felek közötti jogviszonyt, és ezt tekintse a felek eredeti szerződési akaratának. A szövetkezeti törvény rendelkezése alapján, ha nem jön létre a tagsági viszony, a teljesített vagyoni hozzájárulás visszajár. Utalt továbbá arra is, hogy a felek között szerződés-módosításra utaló közös megegyezéssel került sor a takarékbetétkönyv részjegy-okmányként történő felhasználására, melyet jogszabály nem tilt.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság helyesen indult ki abból, hogy a perindítás céljából adódóan a kereset arra irányult, hogy a bíróság állapítsa meg, a felek között takarékbetét-szerződés jött létre, és a takarékbetétkönyvre felvezetett, felperesek által sérelmezett szerződési kikötés érvénytelen. A jelen esetben a Pp. 123. §-a szerinti megállapításra irányuló kereseti kérelem előterjesztésének azért van helye, mert csak a keresetben kért, megállapító rendelkezéseket tartalmazó ítélettel nyílik meg a felperesek számára az OBA felé történő betétbiztosítási igényérvényesítés lehetősége.

A rendelkezésre álló bizonyítékok alapján az elsőfokú bíróság a perbeli szerződés jogi tartalmát helyesen minősítette úgy, hogy a felek között a Ptk. 533. § (1) bekezdése szerint takarékbetét-szerződés jött létre, a Ptk. 207. § (1) bekezdésében rögzített szempontok szerint helytállóan értékelte a felek szerződési nyilatkozatait.

A perbeli jogviszony fenti jellegét vitató alperesre hárult a bizonyítási teher (Pp. 164.

módon igazolja saját álláspontját a részjegy jegyzést illetően. Ennek előfeltétele a felek közötti tagsági jogviszony létrejötte, mellyel kapcsolatban helyesen fejtette ki az elsőfokú bíróság, hogy ehhez az Sztv. 43. § (1)-(3) bekezdéseiben részletesen szabályozott konjunktív előfeltételek szükségesek, melyek fennállta a jelen esetben rendelkezésre álló bizonyítékokból nem állapítható meg. Lényeges, hogy az alperes képviselője maga is úgy nyilatkozott, a tagfelvétellel kapcsolatos iratokat az alperesi szövetkezet irattárában már nem lehetett fellelni. Kifejezett tagfelvételi kérelem, ezt elfogadó igazgatósági határozat és írásbeli tagnyilvántartásba való besorolás (Sztv. 45. § (1) bekezdés) igazoltságának hiányában a felperesek esetében nem állapítható meg tagsági jogviszony létrejötte. A tagfelvétel kérdésében ráutaló magatartásra, illetve egyéb közvetett bizonyítékokra (kifizetési pénztárbizonylatok) hivatkozás nem elegendő a tagsági jogviszony létrejöttének bizonyításához (Legfelsőbb Bíróság (Kúria) Cgf.II.31.068/207/5. számú határozat). A perben az alperes a felperesek tagadásával szemben nem tudta bizonyítani azon állítását, hogy a felperesek a szövetkezet tagjává kívántak volna válni és, hogy erre formálisan, az Sztv. kogens rendelkezései szerint sor is került.

A tagsági jogviszony létrejöttének hiányában a felperesek befizetése nem minősülhet részjegy jegyzésnek, ugyanakkor a takarékbetét-szerződés megkötése a perbeli esetben megállapítható, mivel a takarékbetétkönyv okirat - az érvénytelen kikötést tartalmazó nyilatkozat figyelmen kívül hagyása mellett - mind alaki, mind pedig tartalmi szempontból megfelel a takarékbetétekről szóló 1989. évi 2. tvr-ben rögzített szabályozásnak.

Az elsőfokú bíróság a tényállás alapjául szolgáló bizonyítékokból helyesen következtetett tehát a takarékbetét-szerződések létrejöttére, a fellebbezéssel támadott szerződési kikötés érvénytelenségét is helytállóan állapította meg. Az elsőfokú ítélet ezzel kapcsolatos jogi indokolásával egyetértve az ítéletábra utal a Ptk. 228. § (3) bekezdésére is, mely szerint az érthetetlen, ellentmondó, jogellenes vagy lehetetlen feltétel semmis. Az ilyen feltétellel kötött szerződésre a részleges érvénytelenség szabályait (239. §) kell alkalmazni. Miután az OBA biztosításának fennálltára vonatkozóan a takarékbetétkönyv ellentmondó kikötéseket tartalmaz, továbbá a bélyegzőlenyomatban szereplő kikötés jogellenes, az a Hpt. 99. § (1), (2) bekezdéseibe ütközik, az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kikötés semmis, mely a megállapodás Ptk. 239. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti részbeni érvénytelenségét eredményezi.

A fentiekre tekintettel az ítéletábra az elsőfokú bíróság mindenben helytálló ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése, és a Pp. 254. § (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alaptalanul fellebbező alperes a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján köteles a jogi képviselővel eljárni és írásban fellebbezési ellenkérelmet előterjesztő felperesek

másodfokú eljárási költségeinek megtérítésére. Az ügyvédi munkadíj mértékét az ítéletábra a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont, valamint (5) bekezdésében foglaltak alapján a kifejtett ügyvédi tevékenységgel arányosan határozta meg.

A tárgyi illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről az ítéletábra a Pp. 78. §-a és a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 15. § (1) és

(3) bekezdései alapján határozott.

S z e g e d, 2013. december hó 16. napján

Dr. Mányoki Zsolt sk.
a tanács elnöke

Dr. Dobler László sk.
előadó bíró

Dr. Gaálné dr. Jobbágy Ildikó sk.
táblabíró